

Granskning av kvalitet i förskolan

Södertälje kommun

Maj 2026

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

Shape the future
with confidence

Innehåll

1.	Bakgrund	3
1.1	Syfte och revisionsfrågor	3
1.2	Ansvariga nämnder och avgränsning.....	4
1.3	Metod och genomförande	4
1.4	Revisionskriterier	4
2.	Kvalitet i förskolan	5
2.1	Förskoleverksamhetens organisation	5
2.2	Politiskt fastställda mål för förskolan	5
2.3	Systematiskt kvalitetsarbete	6
2.3.1	Framgångsfaktorer	6
2.3.2	Journalresultat	7
2.3.3	Resultat- och kvalitetsdialoger	7
2.3.4	Verksamhetsbesök	8
2.3.5	Dialogen med grundskolan	8
2.4	Bedömning	8
3.	Tillgången till pedagogisk kompetens.....	9
3.1	Styrning av kompetensförsörjning	9
3.2	Förskollärartäthet	9
3.3	Rektorernas förutsättningar för pedagogiskt ledarskap.....	11
3.4	Resursfördelningsmodell som kompensatoriskt verktyg	11
3.5	Bedömning	12
4.	Närvaro i förskolan	13
4.1	Prioriterat förbättringsområde att öka närvaron i förskolan.....	13
4.2	Uppsökande arbete	13
4.3	Bedömning	14
5.	Uppföljning av förskoleverksamheten.....	15
5.1	Nämndernas uppföljning och tillgång till information	15
5.2	Bedömning	16
6.	Svar på revisionsfrågor.....	17
7.	Bilaga 1. Källförteckning	18

Sammanfattande bedömning och rekommendationer

EY har, på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna, granskat utbildningsnämndens och kommunalnämndernas arbete för att säkerställa alla barns rätt till en förskola av god kvalitet. Vår sammantagna bedömning är att nämnderna i huvudsak har säkerställt detta.

Granskningen visar att det finns tydliga kriterier för att bedöma kvalitet i förskolan och att arbetet med planering, uppföljning och utveckling bedrivs inom ramen för ett etablerat systematiskt kvalitetsarbete i enlighet med skollagen och gällande styrdokument.

Nämnderna bedriver ett aktivt arbete för att stärka tillgången till pedagogisk kompetens genom mål för kompetensförsörjning, uppföljning av relevanta indikatorer samt introduktions- och kompetensutvecklingsinsatser. Samtidigt visar granskningen att andelen legitimerade förskollärare och förskollärartätheten är lägre än riksnittet samt att tillgången till pedagogisk kompetens varierar mellan förskolor och geografiska områden. Den samlade analysen av dessa skillnader på nämndnivå bedöms kunna utvecklas ytterligare.

Vidare genomför nämnderna analyser av andelen barn som är inskrivna i förskolan och har identifierat närvaro som ett prioriterat förbättringsområde. Det finns etablerade rutiner för hantering av frånvaro samt uppsökande arbete riktat till vårdnadshavare vars barn inte är inskrivna i förskolan. Åtgärder har även initierats inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet för att stärka det närvarofrämjande arbetet.

Granskningen visar även att utbildningsnämnden och kommunalnämnderna fortlöpande följer upp förskoleverksamheten genom återkommande redovisningar, dialoger och rapporter. Nämnderna bedöms därigenom ha tillgång till relevant information om verksamhetens resultat, kvalitet och identifierade utmaningar, vilket ger förutsättningar att fullgöra huvudmannens ansvar för styrning och uppföljning av förskolan.

Med utgångspunkt i vad som framkommit i granskningen rekommenderas utbildningsnämnden att:

- Stärka uppföljningen av likvärdighet genom att redovisa och analysera indikatorer kopplade till pedagogisk kompetens på förskoleområdesnivå.

1. Bakgrund

Förskolans kvalitet och dess kompensatoriska arbete är av stor betydelse i ett samhälle med ökande socioekonomiska skillnader, ökad pedagogisk segregation samt utmaningar med utanförskap och bristande integration. Förskolan lägger grunden för framtida lärande och goda resultat i skolan. Kvalitetsbrister i förskolan får särskilt allvarliga konsekvenser i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar.¹

Forskning visar att förskolan har en positiv inverkan på barns utveckling, med de mest påtagliga effekterna för barn i familjer med sämre socioekonomiska förhållanden och för barn i behov av särskilt stöd. Detta förutsätter dock en högkvalitativ pedagogisk verksamhet. En av de viktigaste faktorerna för att uppnå hög kvalitet är personalens utbildnings- och kompetensnivå. Statistik visar dock att personalens utbildningsnivå generellt är lägre på förskolor i socioekonomiskt utsatta områden. Personalens kompetens är avgörande för förskolans kvalitet och dess förmåga att verka kompensatoriskt.

Av Mål och budget 2026 framgår att utbildningsnämnden ska säkerställa att Södertälje kommuns barn och unga får en god utbildning och att resultaten ökar, med särskilt fokus på språkutveckling i förskola samt läs- och skrivutveckling i övriga skolformer.

Kommunens revisorer har mot bakgrund av ovanstående, samt utifrån sin risk- och väsentlighetsanalys för 2026, bedömt det som väsentligt att granska kvalitetsarbetet inom förskolan.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om utbildningsnämnden och kommunalnämnderna bedriver ett ändamålsenligt arbete för att säkerställa alla barns rätt till en förskola av god kvalitet. Följande revisionsfrågor besvaras i granskningen:

- Har utbildningsnämnden och kommunalnämnderna tydliga kriterier för att bedöma kvaliteten i förskolorna?
- Bedriver nämnderna ett aktivt arbete för att säkerställa att barnen har likvärdig tillgång till personal med adekvat kompetens?
- Genomförs analyser avseende andelen barn i kommunen som är inskrivna i förskolan?
 - Vidtas åtgärder vid behov?
- Genomför nämnderna regelbundna uppföljningar av förskolornas verksamhet för att identifiera specifika utmaningar?
 - Har nämnderna tillgång till information om förskolornas olika förutsättningar och behov?

¹ Skolinspektionens granskningsrapport: *Huvudmäns och rektorers arbete för kvaliteten i undervisning på förskolor i socioekonomiskt svagare områden* - dnr. 2022:4347

1.2 Ansvariga nämnder och avgränsning

Granskningen avser utbildningsnämnden och kommunalnämnderna Enhörna, Höllö-Mörkö, Järna samt Vårdinge-Mölnbo. Granskningen avgränsas till de kommunala förskolorna verksamhetsåret 2026.

1.3 Metod och genomförande

Granskningen baseras på dokumentstudier och intervjuer. Intervjuer har genomförts med tjänstepersoner inom utbildningskontoret samt fyra rektorer som ansvarar för förskolor under samtliga fem nämnder. Mer information om intervjuade funktioner och granskade dokument framgår av källförteckningen.

Granskningen har följt god revisionssed och insatserna har kvalitetssäkrats internt. Utöver intern kvalitetssäkring har intervjuade haft möjlighet att komma med synpunkter på rapportutkastet, detta för att säkerställa att revisionsrapporten bygger på korrekta uttalanden.

1.4 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses bedömningsgrunder som används i granskningen för analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterierna kan hämtas från lagar och förarbeten eller interna regelverk beslutade av fullmäktige. Kriterier kan också ha sin grund i jämförbar praxis eller erkänd teoribildning. I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

- Kommunallagen (2017:725)
- Skollagen (2010:800)
- Läroplan för förskolan, Lpfö 18
- Skolverkets allmänna råd med kommentarer: Systematiskt kvalitetsarbete - för skolväsendet (2012)
- Kommunfullmäktiges mål och budget 2026

2. Kvalitet i förskolan

2.1 Förskoleverksamhetens organisation

Utbildningsnämnden ansvarar för kommunens uppgifter enligt skollagen avseende förskola. Kommundelsnämnderna ansvarar för motsvarande uppgifter inom sina respektive geografiska områden. Nämnderna ska samverka för att säkerställa att den pedagogiska verksamheten utvecklas och bedrivs likvärdigt i hela kommunen.²

Utbildningskontoret stödjer nämnderna i deras uppdrag. Arbetet leds av utbildningsdirektören tillsammans med verksamhetschef för förskola och verksamhetsstrateg. Inom utbildningskontoret finns även Resurscentrum, vars uppdrag är att i samverkan med förskolor och skolor bidra till goda lärmiljöer och förutsättningar för alla barn och elever att utvecklas så långt som möjligt. Resurscentrum kan bland annat tillhandahålla kompetens i form av specialpedagoger och barnpsykologer till barn i behov av särskilt stöd.

Under läsåret 2024/2025 fanns 56 kommunala förskolor i Södertälje, indelade i 13 förskoleområden. Av dessa låg 47 förskolor under utbildningsnämnden och 9 under kommundelsnämnderna. Varje förskoleområde omfattar mellan en och sju förskolor och leds av en rektor tillsammans med biträdande rektor eller enhetschef. En närmare beskrivning av organisation och ledning återfinns i kapitel 3.

2.2 Politiskt fastställda mål för förskolan

Kommunfullmäktige har i *Mål och budget 2026*³ beslutat om sex utvecklingsmål inom tre målområden. Med utgångspunkt i kommunfullmäktiges första utvecklingsmål - *Södertälje kommuns invånare lever tryggt och har goda livsvillkor* - har utbildningsnämnden och kommundelsnämnderna formulerat mål om att resultaten i förskolan ska förbättras.⁴ Indikatorer utgörs av journalresultat inom de prioriterade kunskapsområdena:

- Språkutveckling
- Lek och samspel
- Naturvetenskap och Teknik
- Matematik

Mer information om journalresultaten återfinns i avsnitt 2.3.1.

Andra relevanta nämndmål avser att tryggheten och delaktigheten i förskolan ska öka, att bemötandet ska förbättras samt att fler barn ska trivas i förskolan. Det finns även nämndmål kopplade till medarbetarnas utbildningsnivå, där indikatorn utgörs av andel medarbetare med förskollärlig legitimation.

Med koppling till kommunfullmäktiges sjätte utvecklingsmål *Södertälje kommun kan rekrytera, behålla och utveckla medarbetare med rätt kompetens* har nämnderna fastställt

² Reglementen för kommunstyrelsen och nämnderna, beslutad av kommunfullmäktige 2024-06-17.

³ Beslutad av kommunfullmäktige 2025-11-24.

⁴ Utbildningsnämndens verksamhetsplan 2026, beslutad av utbildningsnämnden 2025-12-04.

fyra indikatorer: personalomsättning, medarbetarengagemang (HME), andel heltidsarbetande samt sjukfrånvaro.

Av *Mål och budget 2026* framgår vidare att kommunfullmäktige förväntar sig att utbildningsnämnden särskilt fokuserar på att säkerställa att kommunens barn får en god utbildning av hög kvalitet och att resultaten ökar. Inom förskolan ska särskilt fokus ligga på språkutveckling.

2.3 Systematiskt kvalitetsarbete

Södertälje kommun har en gemensam struktur för det systematiska kvalitetsarbetet inom förskola, grundskola och gymnasieskola. Arbetet följer ett årshjul som beskriver hur planering, uppföljning och analys ska genomföras under året.

För förskoleverksamheten är det systematiska kvalitetsarbetet organiserat enligt följande. Verksamhetschefen för förskolan tar i början av varje läsår fram förskolans plan för det systematiska kvalitetsarbetet (SKA). Planen fastställs av nämnderna och bygger på de enskilda förskoleområdenas SKA-planer.

Planen inleds med en nulägesbeskrivning där prioriterade förbättringsområden från innevarande läsår följs upp och där resultat och indikatorer redovisas. Utifrån analysen av nuläget identifieras förbättringsbehov och prioriteringar inför kommande läsår. Av planen framgår därefter vilka åtgärder som ska vidtas för att uppnå de identifierade förbättringarna.⁵

2.3.1 Framgångsfaktorer

I SKA-planen presenteras en skattning av verksamhetens tre framgångsfaktorer:

- Styrning och ledning
- Likvärdig och tillgänglig utbildning
- Kvalitet i undervisningen

Framgångsfaktorerna baseras på Skolverkets nationella kvalitetssystem och bygger på forskning som identifierar faktorer med stor påverkan på kvalitet och likvärdighet i skolväsendet. Syftet med framgångsfaktorerna är att ge alla nivåer i styrkedjan ett gemensamt underlag för reflektion och att bidra till en gemensam förståelse för vad verksamheten behöver utveckla för att nå ökad kvalitet och likvärdighet.

För varje framgångsfaktor finns indikatorer som används för uppföljning av verksamhetens resultat och förutsättningar. Exempel på indikatorer är andel medarbetare med förskolläraryrkelegitimation, medarbetarengagemang (HME), journalresultat och sjukfrånvaro. Resultat från vårdnadshavarnas brukarundersökning utgör också underlag för bedömning och prioritering av utvecklingsområden. Därutöver ingår ett antal påståenden som medarbetare och chefer skattar på en fyrgradig skala. Under läsåret 2024/2025 har skattningen bland annat identifierat ett ökat behov av att stärka medarbetares lärande, främja barns närvaro i förskolan samt öka den didaktiska

⁵ Plan för systematiskt kvalitetsarbete 2025/2026 Förskolan, fastställd av utbildningskontoret 2025-09-25.

kompetensen⁶ inom verksamheten.

2.3.2 Journalresultat

Södertälje kommun använder journalresultat som en indikator för att följa upp kvaliteten i förskolan. Journalresultaten innebär att samtliga barn bedöms utifrån gemensamma kriterier kopplade till förskolans fyra prioriterade kunskapsområden: språkutveckling, lek och samspel, naturvetenskap och teknik samt matematik. Kunskapsområdena och kriterierna är baserade på förskolans läroplan. För varje kriterium gör arbetslagen en bedömning där värdet 1 anges om kriteriet anses uppfyllt och värdet 0 om det inte anses uppfyllt. Exempel på kriterier är:

- Har vi sett att barnen har ett nyanserat talspråk och ordförråd?
- Har vi sett att barnen har fantasi och föreställningsförmåga?
- Har vi sett att barnen har förståelse för naturens kretslopp och för samband i naturen?
- Har vi sett att barnen visar förståelse för grundläggande egenskaper hos mönster?

Journalresultaten ska ses som en skattning av verksamhetens förmåga att nå de prioriterade kunskapsområdena. Barnens resultat används därmed som indikatorer för verksamhetsuppföljning och inte som en bedömning av enskilda barn. Resultaten delas därför inte med vårdnadshavare.

Som stöd i bedömningarna finns ett material som ger exempel på hur långt barn i olika åldersgrupper förväntas ha kommit i sin utveckling för att uppfylla kriterierna. Stödmaterialen togs fram av en arbetsgrupp med representanter från förskoleområdena under hösten 2025.

Journalresultaten för samtliga femåringar inom kommunen sammanställs på aggregerad nivå och redovisas för nämnd två gånger per år. För läsåret 2024/2025 identifierades skillnader mellan könen som ett förbättringsområde inom samtliga prioriterade kunskapsområden.

Av intervjuer framgår att journalresultaten används och analyseras löpande i verksamheten som underlag för uppföljning och utveckling. Förskolorna utgår från kommunövergripande mallar men anpassar arbetssätt och pedagogiska verktyg utifrån lokala behov. Vidare framhålls att det framtagna stödmaterialen ger ett relevant stöd i arbetet med journalresultaten.

2.3.3 Resultat- och kvalitetsdialoger

Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetets årshjul genomförs resultat- och kvalitetsdialoger två gånger per år i förskolans ledningsgrupp (FLG). Då antalet rektorer i kommunen är stort genomförs dialogerna huvudsakligen i mindre grupper, där rektorer från tre förskoleområden deltar i varje grupp.

Under dialogerna följer rektorerna upp och diskuterar förskolornas resultat. Varje grupp sammanfattar sin analys och lämnar denna till verksamhetschefen för förskolan.

⁶ Didaktisk kompetens är en term inom pedagogiken som syftar på förmågan att planera, genomföra och utvärdera undervisningen på ett effektivt sätt.

Resultaten från respektive grupp behandlas därefter i gemensamma dialoger inom FLG och utgör underlag inför nästkommande års systematiska kvalitetsarbete.

2.3.4 Verksamhetsbesök

Två gånger per år genomför verksamhetschefen verksamhetsbesök i samtliga förskoleområden i kommunen. Under besöken deltar utbildningsdirektören samt det aktuella förskoleområdets ledning och medarbetare i dialoger om det systematiska kvalitetsarbetet och identifierade utmaningar. Fokus ligger på att följa upp och diskutera arbetet med årets prioriterade förbättringar. Som underlag för dialogerna används en processmall där respektive förskoleområde redovisar hur arbetet med de prioriterade förbättringarna hittills har bedrivits utifrån läsårets plan för systematiskt kvalitetsarbete.⁷

I förskoleområden som omfattas av utbildningsnämndens ansvarsområde bjuds även nämndens ordförande in till verksamhetsbesöken, och nämnden i sin helhet bjuds in till ett verksamhetsbesök per termin. I de förskoleområden som ligger under kommunalnämndernas ansvar sker verksamhetsdialogen i andra former. Av intervjuer framgår att rektorerna i dessa områden har en löpande dialog med nämnderna och regelbundet deltar vid deras sammanträden för att informera om verksamheten.

2.3.5 Dialogen med grundskolan

Som en del av det systematiska kvalitetsarbetet genomförs varje vår överlämningar mellan förskola och skola. I samband med detta förs dialoger mellan förskola och närliggande skolor om barnens utveckling och behov inför skolstart.

Efter att barnen har påbörjat förskoleklass genomförs uppföljande dialoger. Den återkoppling som då lämnas används inom det systematiska kvalitetsarbetet för att analysera hur väl förskolans verksamhet har förberett barnen inför skolstart och för att identifiera kunskapsområden där verksamheten behöver utvecklas eller förstärkas.

2.4 Bedömning

Har utbildningsnämnden och kommunalnämnderna tydliga kriterier för att bedöma kvaliteten i förskolorna?

Ja. Utbildningsnämnden och kommunalnämnderna har tydliga kriterier för att bedöma kvaliteten inom förskolan. Kriterierna utgår från förskolans uppdrag enligt läroplanen och kompletteras av politiskt fastställda mål och prioriteringar på kommunal nivå.

Bedömningen av kvalitet sker genom definierade framgångsfaktorer, indikatorer och strukturerade arbetssätt inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Dessa omfattar både verksamhetens resultat och förutsättningar samt återkommande uppföljning och dialog. Sammantaget bedömer vi att detta ger nämnderna goda förutsättningar att på ett systematiskt och likvärdigt sätt följa upp och bedöma kvaliteten i förskolan.

⁷ Processmall för SKA 2025/2026, beslutad av utbildningskontoret 2025-08-21.

3. Tillgången till pedagogisk kompetens

3.1 Styrning av kompetensförsörjning

Utbildningsnämnden och kommundelsnämnderna har i sina verksamhetsplaner för 2026 beslutat om målet att utbildningsnivån hos medarbetare inom förskolan ska öka. Riktvärdet för andelen förskollärare med förskollärlärolegitimation ska för åren 2026-2028 överstiga det ingående värdet, vilket varierar mellan 29 och 45 procent beroende på nämnd.

Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet följs även indikatorer som sjukfrånvaro och medarbetarengagemang (HME) upp. Statistiken visar att sjukfrånvaron bland verksamhetens medarbetare uppgick till 10,2 procent under 2024. Förskolans medarbetarengagemang uppgick samma år till 83 procent, vilket är högre än länets genomsnitt på 79 procent. Av nämndernas verksamhetsplaner 2026 framgår att målet för sjukfrånvaron åren 2026 - 2028 är att sjukfrånvaron ska vara mindre än det ingående värdet på 6,8 procent. Medarbetarengagemanget inom nämndernas verksamheter ska vara större än 84 procent.

Av nämndernas verksamhetsplaner för 2026 framgår vidare att utbildningskontoret genomför en strukturerad introduktion för nya medarbetare och chefer. Introduktionen omfattar bland annat en gemensam inspirations- och uppstartsföreläsning inför läsårets start. Med finansiering från kommunens kompetensförsörjningsfond genomför utbildningskontoret även utbildning i språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för barnskötare, med fokus på att även utveckla det egna språket.

3.2 Förskollärartäthet

Enligt skollagen ska undervisningen i förskolan ledas av förskollärare. Förskolläraren ansvarar för det pedagogiska innehållet i undervisningen och har ett särskilt ansvar för den utbildning som arbetslaget genomför.

I Södertälje var andelen heltidstjänster med förskollärolegitimation 37 procent år 2025, att jämföra med rikssnittet på 48 procent. Södertälje har under de senaste åren legat under rikssnittet avseende andelen heltidstjänster med förskollärolegitimation, men med en viss ökning över tid. Sedan 2016 har andelen heltidstjänster med förskollärolegitimation i Södertälje ökat med cirka 6 procentenheter. Grafen nedan visar andelen heltidstjänster med förskollärolegitimation i kommunal regi i Sveriges samtliga kommuner år 2025. Södertälje kommun redovisas som en svart stapel i diagrammet.

Verksamhetschef och verksamhetsstrateg uppger att resultaten analyseras och att eventuella avvikelser identifieras och redovisas för berörd nämnd.

Av intervjuer framgår att rekrytering av utbildade och svensktalande förskollärare och barnskötare till socioekonomiskt utsatta områden utgör en särskild utmaning. Vidare framgår att förskollärares planeringstid varierar mellan förskoleområden, men att kravet om minst en timme per vecka för individuell planering och en timme för gemensam planering med arbetslaget vanligtvis uppnås.

3.3 Rektorens förutsättningar för pedagogiskt ledarskap

Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet genomförs månadsvisa rektorsmöten samt resultat- och kvalitetsdialoger två gånger per år. Även biträdande rektorer träffas kontinuerligt i egna forum.

I intervjuer beskriver rektorer att dessa strukturer bidrar till erfarenhetsutbyte och gemensam analys. Vidare framhålls att rektorens ledningsgrupper, med biträdande rektor eller enhetschef med administrativt ansvar, avlastar rektorerna och underlättar det pedagogiska ledarskapet. Stödet från utbildningskontoret upplevs som gott och omfattar såväl stöd i linjen, genom verksamhetschef och verksamhetsstrateg, som tillgång till funktioner inom HR och ekonomi. Detta beskrivs bidra till avlastning i rektorsuppdraget. Därtill upplevs stödet från Resurscentrum som välfungerande, med hög tillgänglighet och relevant kompetens i form av bland annat specialpedagoger och barnpsykologer.

Samtidigt lyfts i intervjuer att ett minskat barnantal kan innebära organisatoriska omställningar som, beroende på hur de genomförs, kan påverka möjligheterna till ett relationellt pedagogiskt ledarskap.

3.4 Resursfördelningsmodell som kompensatoriskt verktyg

Enligt skollagen ska resurser till utbildningen fördelas efter barnens olika förutsättningar och behov. För år 2026 uppgår förskolans totala budgetram till cirka 663 mkr, vilket innebär en minskning med 3 procent jämfört med budget 2025. Minskningen anges främst bero på minskat barnantal.

Grundersättningen tilldelas utifrån barnens ålder och vistelsetid, och avstämning sker tre gånger per år. Utöver grundersättningen tilldelas förskolor i geografiska områden med mindre gynnsam socioekonomisk bakgrund ett tilläggsbelopp per barn och år. Förskolor i Fornhöjden och Geneta tilldelas exempelvis 5 946 kronor per barn, medan förskolor i Hovsjö och Ronna tilldelas 6 510 kronor. Därutöver tilldelas förskolor ett tilläggsbelopp om 5 395 kronor per år för varje barn som har ett annat modersmål än svenska. Nästan 79 procent av de inskrivna förskolebarnen i kommunen har ett annat modersmål än svenska.

Av intervjuer framkommer att resursfördelningsmodellen diskuteras, då den nuvarande viktningen av vistelsetid inte upplevs fullt ut täcka de högre kostnader som uppstår i förskolor där barnen har längre vistelsetider.

3.5 Bedömning

Bedriver nämnderna ett aktivt arbete för att säkerställa att barnen har likvärdig tillgång till personal med adekvat kompetens?

Ja, delvis. Nämnderna bedriver ett aktivt arbete för att stärka tillgången till pedagogisk kompetens i förskolan. Arbetet omfattar mål för kompetensförsörjning, uppföljning av relevanta indikatorer samt introduktions- och kompetensutvecklingsinsatser riktade till både förskollärare och barnskötare. Därutöver finns strukturer som syftar till att stärka rektorernas förutsättningar att utöva ett pedagogiskt ledarskap.

Samtidigt visar uppföljningen att andelen legitimerade förskollärare och förskollärartätheten är lägre än rikssnittet och att tillgången till pedagogisk kompetens varierar mellan förskolor och geografiska områden. Även om enhetsspecifik statistik finns, redovisas och analyseras skillnader mellan förskoleområden i begränsad utsträckning aggregerat på nämndnivå. Vidare pågår diskussioner om hur resursfördelningsmodellen kan utvecklas för att bättre avspeglar verksamheternas faktiska kostnader och förutsättningar.

Sammantaget bedöms nämnderna bedriva ett aktivt arbete för att säkerställa tillgången till pedagogisk kompetens, men styrningen och den samlade uppföljningen av likvärdig tillgång kan utvecklas ytterligare.

4. Närvaro i förskolan

4.1 Prioriterat förbättringsområde att öka närvaron i förskolan

Forskning betonar betydelsen av att barn har en hög och regelbunden närvaro i förskolan. Hög frånvaro och stor rörlighet i barngrupperna kan få konsekvenser för undervisningens kvalitet och barnens kunskapsutveckling. Det kan försvåra förskolläraernas möjligheter att planera, nivåanpassa och skapa kontinuitet i undervisningen, särskilt i det språkutvecklande arbetet. Mot denna bakgrund är det av betydelse att huvudmännen och rektorer arbetar aktivt med insatser som syftar till att öka barnens närvaro.⁸

Utbildningskontoret har tagit fram en rutin som beskriver hur förskolans personal ska agera vid okänd frånvaro. Vårdnadshavare har möjlighet att anmäla frånvaro via verktyget V-klass. Om ett barn uteblir utan frånvarooanmälan ansvarar pedagogerna enligt rutinen för att ta kontakt med vårdnadshavaren. Vid utebliven kontakt eskaleras ärendet till förskolans ledningsgrupp och kan vid behov föras vidare till socialtjänsten. Av intervjuer framgår att rutinen är väl förankrad inom verksamheten och att eskalering sällan sker.

I förskolans plan för systematiskt kvalitetsarbete följs andelen inskrivna barn upp på övergripande nivå. I SKA-planen för läsåret 2025/2026 har arbetet med att främja, förebygga, åtgärda och följa upp närvaro i förskolan identifierats som ett prioriterat förbättringsområde. Av planen framgår att befintliga rutiner vid frånvaro i huvudsak efterlevs, men att det närvarofrämjande arbetet ännu inte är fullt ut etablerat.

Som åtgärd lyfts att kunskapen om närvarouppföljning ska utvecklas, bland annat genom workshops med rektorer inom förskolans ledningsgrupp. Vidare har rektorer fått i uppdrag att på enhetsnivå stärka förståelsen för betydelsen av barns närvaro för trygghet och lärande samt att se över vilka strukturer som behöver utvecklas utifrån respektive förskoleområdes behov för att öka närvaron.

Av intervjuer framkommer att närvaron generellt är lägre i socioekonomiskt svagare områden bland barn som omfattas av rätten till 24 timmars förskola per vecka, kopplat till att vårdnadshavare är arbetslösa eller föräldralediga.

4.2 Uppsökande arbete

Enligt skollagen (8 kap. 12 a §) ska kommunen genom uppsökande verksamhet ta kontakt med vårdnadshavare till barn som ska erbjudas förskola och informera om förskolans syfte och barnets rätt till förskola.

I oktober 2024 var andelen barn i åldrarna 1-5 år som var inskrivna i förskolan 84,7 procent. Andelen är lägre än länets och rikets genomsnitt.

Andelen inskrivna barn i åldrarna 3-5 år varierar mellan kommunens geografiska områden, från 87,5 till 100 procent. Skillnaden mellan totalandelen och områdessiffrorna förklaras av att inskrivningsgraden generellt är lägre bland barn i åldrarna 1-2 år.

⁸ Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskning 2024:371. Rektorer, huvudmäns och kommuners arbete för deltagande i förskolor i socioekonomiskt svagare områden.

För att nå barn som inte är inskrivna i förskolan genomför utbildningskontoret olika uppsökande insatser. Två gånger per år skickar utbildningskontoret information om allmän förskola till vårdnadshavare vars barn inte är inskrivna i förskolan. Barn som enligt lag ska erbjudas en plats i förskolan får även ett formellt erbjudande, i möjligaste mån med placering nära barnets hem. Vårdnadshavare ombeds att besvara erbjudandet inom 14 dagar.

Av intervjuer framgår att utbildningskontoret årligen skickar cirka 60 sådana erbjudanden, varav vårdnadshavare till cirka 8-15 barn accepterar erbjudandet. Utöver detta samverkar utbildningskontoret med familjecentraler samt den ideella föreningen Mamma United, som arbetar för att stärka integration och öka kunskapen om det svenska samhället.

I intervjuer lyfts att en utmaning i Södertälje är att kommunen har en relativt stor andel folkbokförda gästarbetare som vistas i kommunen under kortare perioder, vilket innebär att vissa vårdnadshavare väljer att inte placera sina barn i förskola.

4.3 Bedömning

**Genomförs analyser avseende andelen barn i kommunen som är inskrivna i förskolan?
Vidtas åtgärder vid behov?**

Ja. Sammantaget bedöms nämnderna genomföra analyser av andelen inskrivna barn i förskolan och närvaro har identifierats som ett prioriterat förbättringsområde. Det finns etablerade rutiner för frånvarohantering samt uppsökande insatser riktade till vårdnadshavare vars barn inte är inskrivna i förskola. Vidare har åtgärder initierats inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet för att stärka det närvarofrämjande arbetet.

5. Uppföljning av förskoleverksamheten

I detta kapitel besvaras revisionsfrågan om nämnderna genomför regelbundna uppföljningar av förskolornas verksamhet för att identifiera specifika utmaningar. Vidare besvaras frågan om nämnderna har tillgång till information om förskolornas olika förutsättningar och behov.

5.1 Nämndernas uppföljning och tillgång till information

Enligt skollagen ska huvudmannen fortlöpande följa upp förskoleverksamheten och säkerställa att nämnderna har tillgång till underlag som möjliggör identifiering av brister och utvecklingsbehov.

Vid granskning av protokoll från utbildningsnämndens sammanträden under perioden mars 2025-mars 2026 framgår att verksamhetschefen för förskolan vid varje möte redovisar förskolans nuläge under punkten *”Utbildningsdirektören informerar”*. Granskningen visar att nämnden därigenom fortlöpande tar del av information om förskolans verksamhet. Vi har tagit del av ett urval av det material som presenterats under dessa informationspunkter. Informationen har bland annat omfattat resultatredovisning inom de fyra prioriterade kunskapsområdena samt analyser av skillnader i resultat mellan pojkar och flickor. Därtill har nämnden informerats om utbildningskontorets uppföljning av respektive förskoleområdes resultat, kvalitet, ekonomi och trygghet. Av protokollen framgår även att nämnden informerats om och beslutat om läsårets planerade verksamhetsbesök.

I november 2025 presenterades förskolans plan för systematiskt kvalitetsarbete för läsåret 2025/2026 för utbildningsnämnden. Presentationen omfattade en beskrivning av hur SKA-arbetet är organiserat, verksamhetens nuläge samt de prioriterade förbättringsområdena för läsåret. I den övergripande SKA-planen som nämnden tar del av redovisas dock inga samlade beskrivningar av de olika förskoleområdenas förutsättningar. Av intervjuer framgår att utbildningskontoret analyserar skillnader mellan förskoleområden och informerar nämnden när avvikelser eller särskilda utmaningar identifieras.

En genomgång av kommunalnämndernas protokoll för 2025 visar att även dessa nämnder tar del av förskolans resultatredovisning inom de fyra prioriterade kunskapsområdena. Nämnderna tar även del av och beslutar om respektive förskoleområdes plan för systematiskt kvalitetsarbete. Andra återkommande informationspunkter vid nämndsammanträdena avser redovisning av kränkingsanmälningar samt statistik över inkomna klagomål till huvudman. Utbildningsnämnden och kommunalnämnderna tar även del av och beslutar om delårsrapporter och årsredovisning. I dessa rapporter följs förskoleverksamhetens måluppfyllelse upp och status för fastställda indikatorer redovisas.

5.2 Bedömning

Genomför nämnderna regelbundna uppföljningar av förskolornas verksamhet för att identifiera specifika utmaningar?

Har nämnderna tillgång till information om förskolornas olika förutsättningar och behov?

Ja. Utbildningsdirektören och verksamhetschefen för förskolan besöker nämnderna kontinuerligt för att informera om förskolans verksamhet. Under nämndsammanträden presenteras bland annat arbetet med förskolans SKA-plan och de utvecklingsområden som har identifierats inför kommande läsår. Nämnderna tar även del av en sammanställning av journalresultaten för verksamhetens fyra prioriterade kunskapsområden.

6. Svar på revisionsfrågor

Revisionsfrågor	Svar på revisionsfrågor
Har utbildningsnämnden och kommundelsnämnderna tydliga kriterier för att bedöma kvaliteten i förskolorna?	Ja. Nämnderna har tydliga kriterier för att bedöma kvaliteten inom förskolan. Kriterierna utgår från förskolans uppdrag enligt läroplanen och kompletteras av politiskt fastställda mål och prioriteringar på kommunal nivå.
Bedriver nämnderna ett aktivt arbete för att säkerställa att barnen har likvärdig tillgång till personal med adekvat kompetens.	Ja, delvis. Nämnderna bedriver ett aktivt arbete för att stärka tillgången till pedagogisk kompetens, men styrningen och den samlade uppföljningen av likvärdig tillgång kan utvecklas ytterligare. Enhetsspecifik statistik finns men skillnader mellan olika förskoleområden redovisas och analyseras i begränsad utsträckning på aggregerad nivå.
Genomförs analyser avseende andelen barn i kommunen som är inskrivna i förskolan? Vidtas åtgärder vid behov?	Ja. Det finns etablerade rutiner för frånvarohantering samt uppsökande insatser riktade till vårdnadshavare vars barn inte är inskrivna i förskola. Vidare har åtgärder initierats inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet för att stärka det närvarofrämjande arbetet.
Genomför nämnderna regelbundna uppföljningar av förskolornas verksamhet för att identifiera specifika utmaningar? Har nämnderna tillgång till information om förskolornas olika förutsättningar och behov?	Ja. Utbildningsdirektören och verksamhetschefen för förskolan besöker nämnderna kontinuerligt för att informera om förskolans verksamhet. Under nämndsammanträden presenteras bland annat arbetet med förskolans SKA-plan, en sammanställning av journalresultaten för verksamhetens fyra prioriterade kunskapsområden samt de utvecklingsområden som har identifierats inför kommande läsår.

Södertälje kommun den 21 maj 2026

Liv Bongcam
Verksamhetsrevisor

Linn Hemmar Larsson
Verksamhetsrevisor

7. Bilaga 1. Källförteckning

Intervjuade funktioner

- Verksamhetschef förskola, utbildningskontoret
- Verksamhetsstrateg förskola, utbildningskontoret
- Rektorer och biträdande rektorer, ansvariga för fyra olika förskoleområden

Granskade dokument

- Mål och budget 2026
- Reglementen för kommunstyrelsen och nämnderna
- Utbildningsnämndens verksamhetsplan 2026
- Kommundelsnämndernas verksamhetsplaner 2026
- Plan för systematiskt kvalitetsarbete 2025/2026 Förskolan
- Kvalitetsrapport 2024/2025 Huvudman
- Utbildningsnämndens delårsrapporter och årsredovisning 2025
- Utbildningsnämndens sammanträdesprotokoll 2025
- Kommundelsnämndernas delårsrapporter och årsredovisning 2025
- Kommundelsnämndernas sammanträdesprotokoll 2025
- Mall för digitala journaler 2025-2026
- Stödmaterial till förskolans journaler
- Processmall för uppföljning av enhetens plan för systematiskt kvalitetsarbete
- Utbildningskontorets presentationsmaterial till nämnd
- PM - Budget per verksamhetsområde 2026